

دانشگاه الزهراء(س)

دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی

پایان‌نامه جهت اخذ کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی درسی

عنوان

تحلیل محتوای کتاب‌های دوره سوادآموزی با رویکرد نیازهای آموزشی
کودکان کار

استاد راهنما

دکتر عباسعلی غلامحسینی فریزه‌ندی

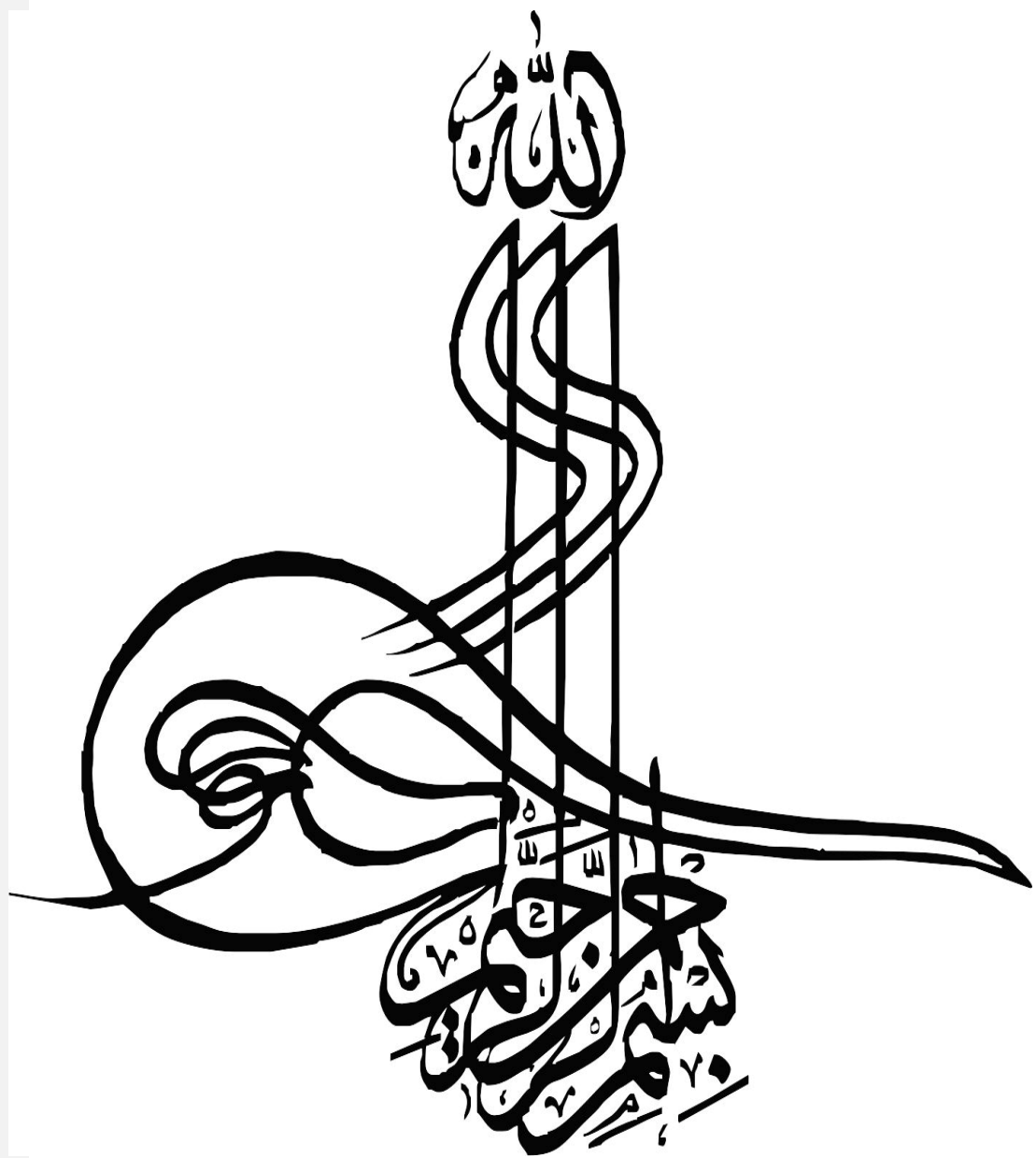
استاد مشاور

دکتر گلنار مهران

دانشجو

معصومه کارگزار

اسفند ماه ۱۳۹۱

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر شناخت نیازهای آموزشی کودکان کار است و تعیین اولویت های آموزشی که به برنامه ریزان درسی کمک می کند تا در طراحی متون درسی برای برنامه های سوادآموزی اقدام کنند. برای انجام این پژوهش ۱۰۰۰ کودک کاربی سواد ۱۰ تا ۱۸ ساله ایرانی و افغانی بی سوادجنوب شهر تهران در سال ۹۱ به عنوان جامعه انتخاب شدند و با استفاده از جدول نمونه گیری تصادفی مورگان، ۲۷۸ نفر به عنوان حجم گروه نمونه تعیین شد.

در بخش دوم پژوهش (تحلیل موضوعی محتوا کتاب های دوره سوادآموزی سال ۱۳۹۰) به دلیل محدود بودن جامعه آماری (کتاب دوره ی ۱ و ۲ سازمان نهضت سواد آموزی)، تمام جامعه به عنوان نمونه مورد مطالعه تعیین شد. برای سنجش متغیرهای پژوهش (نیازهای آموزشی کودکان کار ۱۰ تا ۱۸ ساله بی سواد) از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد روایی آن با استفاده از نظرات متخصصان و اساتید محترم راهنما و مشاور و پایایی آن از طریق اجرا آزمایشی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد که برابر با ۰.۸۰ است.

برای بخش دوم پژوهش - تحلیل موضوعی محتوا نیز فرم های محقق ساخته استفاده شد. بعد از اینکه داده های لازم جمع آوری شد به منظور تجزیه و تحلیل آن ها از روش های آمار توصیفی و به منظور آزمون فرضیه های پژوهش از آزمون بی پارامتری بیشینه ی احتمالی مجذور خی (به دلیل مقوله ای بودن مقیاس اندازه گیری و وجود یک گروه مورد مطالعه) استفاده به عمل آمد.

نتایج نشان داد که نیازهای کودکان کار مورد مطالعه شامل موارد زیر است: مهارت های زندگی شامل (مهارت نه گفتن، اعتماد فردی، عزت نفس، ارتباط اجتماعی، کنترل خشم)، آموزش معنویات، آموزش شغل و حرفه مناسب، آموزش ورزش، آگاهی درباره ی مضرات اعتیاد به مواد مخدر، تداوم سوادآموزی، آموزش بهداشت و تغذیه سالم، آگاهی درمورد بلوغ و مضرات ارتباط جنسی ناسالم می باشد.

همچنین نتایج تحلیل محتوا کتاب های دوره سواد آموزی براساس نیازهای آموزشی کودکان کار نشان داد که: در کتاب های مورد نظر به نیازهای مهارت های زندگی: (نه گفتن، اعتماد بین فردی، عزت نفس، ارتباط اجتماعی، کنترل خشم)، آموزش معنویات، آموزش شغل و حرفه مناسب، آموزش ورزش، تداوم سوادآموزی، آموزش تغذیه سالم و بهداشت پرداخته شده و به آگاهی درباره ی مضرات اعتیاد، آموزش مسائل بلوغ، آگاهی درباره ارتباط جنسی ناسالم پرداخته نشده است.

بر اساس پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت که در کتب درسی سوادآموزی در حد خیلی کم به نیازهای کودکان کارپرداخته شده است. بنابراین باید در تألیف کتب سوادآموزی به نیازهای این گروه از فراگیران توجه شود.

کلیدواژه ها: کتاب های دوره سوادآموزی، نیازهای آموزشی، نیازسنجی آموزشی، کودکان کار

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق
علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش
مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت

به مصداق «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» بسی شایسته
است از استاد فرهیخته و فرزانه

جناب آقای دکتر عباسعلی غلامحسینی فریزه‌ندی

کرامتی چون خورشید ، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن
سرای علم و دانش را با راهنمایی های کار ساز و
سازنده بارور ساختند ؛ تقدیر و تشکر نمایم.
با تقدیر و تشکر شایسته از استاد فرهیخته و فرزانه

سرکار خانم دکتر گلنار مهران

که با نکته های دلآویز و گفته های بلند ، صحیفه های سخن را
علم پرور نمود و همواره راهنما و راه گشای
نگارنده در اتمام واکمال پایان نامه بوده است. معلما مقامت ز
عرش برتر باد همیشه توسن اندیشه ات مظفر باد

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از
خودگذشتگان به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش
وجودشان که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است
به پاس قلب های بزرگشان که فریاد رس است و سرگردانی و
ترس در پناهِشان به شجاعت می گراید و به پاس محبت های
بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند
این مجموعه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم می کنم

تقدیم به مهربان فرشتگانی که:

لحظات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن،
عظمت رسیدن و تمام تجربه های یکتا و زیبای زندگی، مدیون
حضور سبز آنهاست

تقدیم به خانواده عزیزم

گفتم با گذشت زمان، تو نیز می روی. اما تو همچنان ماندی
با نگاههای تیز و عمیق، با دستهایی که هنوز هم به زندگی
چنگ می زنند و با تکه کلامهای تکراری، تو ماندی پررنگ
آنقدر پررنگ که به تنهایی سوژه یک تحقیق شدی؛

« کودکان کار »

کسی نگفت که نام تورا بر روی نسیم دود آلود خیابان ها و
چهارراههای شهر نوشته اند.

کسی ننوشت تو ، هشدار ظهور قشر جدیدی از کودکان
خیابانی قرن اکنونی. تویی که نامت در هیچ کجا با مهر و
بی مهر ثبت نشده است.

من این کار کوچک را با تمام مهری که در وجودم نهفته
است به شماشکوفه های شهرم تقدیم می کنم.

فهرست مطالب

چکیده

فصل اول: کلیات پژوهش

- ۱-۱ مقدمه..... ۱
- ۱-۲ بیان مسئله پژوهش ۳
- ۱-۳ اهمیت و ضرورت پژوهش..... ۶
- ۱-۴ اهداف پژوهش..... ۸
 - ۱-۴-۱ هدف کلی پژوهش..... ۸
 - ۱-۴-۲ اهداف فرعی پژوهش..... ۸
- ۱-۵ فرضیه های پژوهش..... ۸
 - ۱-۵-۱ فرضیه های بخش نیازسنجی..... ۸
- ۱-۶ سوال های بخش تحلیل محتوا..... ۹
- ۱-۷ تعریف مفاهیم و واژه ها..... ۱۰
 - ۱-۷-۱ تعریف مفهومی واژه ها..... ۱۰
 - ۱-۷-۲ تعاریف عملیاتی واژه ها..... ۱۱

فصل دوم: مرور ادبیات و پیشینه پژوهش

- مبانی نظری ۱۴
- ۲-۱ مقدمه..... ۱۴

- ۲-۲. آموزش بزرگسالان و سوادآموزی در ایران..... ۱۴
- ۲-۳. نظام آموزشی سوادآموزی..... ۱۵
- ۲-۳-۱. اهداف سوادآموزی..... ۱۵
- ۲-۳-۲. تعیین خط مشی سوادآموزی..... ۱۶
- ۲-۳-۳. روش سوادآموزی بزرگسالان..... ۱۶
- ۲-۳-۴. محتوا آموزشی سوادآموزی..... ۱۶
- ۲-۳-۵. برنامه درسی سوادآموزی..... ۱۷
- ۲-۳-۶. رویکردهای برنامه درسی سوادآموزی..... ۱۸
- ۲-۳-۷. طراحی برنامه درسی سوادآموزی..... ۱۹
- ۲-۳-۸. محتوای آموزشی در برنامه درسی سوادآموزی..... ۲۰
- ۲-۳-۹. برنامه آموزشی..... ۲۱
- ۲-۳-۹-۱. دوره سوادآموزی..... ۲۱
- ۲-۳-۹-۲. دوره تحکیم سواد..... ۲۱
- ۲-۳-۹-۳. دوره انتقال..... ۲۲
- ۲-۳-۱۰. کتاب های درسی..... ۲۲
- ۲-۳-۱۱. کتاب های درسی و کمک درسی..... ۲۳
- ۲-۳-۱۲. چالش های فراروی کتاب های درسی..... ۲۴
- ۲-۴. کودکان کار..... ۲۵
- ۲-۴-۱. کودکان و نوجوانان کار و خیابان در سطح جهان..... ۲۵

- ۲-۴-۲. ایران و مسئله کار و خیابان..... ۲۶
- ۲-۴-۳. کار کودکان..... ۲۷
- ۲-۴-۴. ویژگی های کودکان و نوجوانان کار..... ۲۸
- ۲-۴-۵. برخی از آثار کار بر کودکان و نوجوانان..... ۳۰
- ۲-۴-۶. انواع فعالیت های اقتصادی و اجتماعی کودکان و نوجوانان کار و خیابان ۳۰
- ۲-۴-۷. محل زندگی کودکان و نوجوانان کار و خیابان ۳۱
- ۲-۴-۸. خطراتی که کودکان و نوجوانان کار و خیابان را تهدید می کند ۳۲
- ۲-۵. آموزش و تحصیل کودکان کار..... ۳۸
- ۲-۶. نیازسنجی در سوادآموزی..... ۳۸
- ۲-۷. پیشینه پژوهشی..... ۴۱
- ۲-۷-۱. پژوهش های انجام شده در ایران..... ۴۱
- ۲-۷-۲. پژوهش های انجام شده در خارج از ایران..... ۵۲

فصل سوم : روش شناسی پژوهش

- ۳-۱. مقدمه ۵۹
- ۳-۲. جامعه آماری..... ۵۹
- ۳-۳. روش نمونه گیری و حجم نمونه..... ۵۹
- ۳-۴. ابزار اندازه گیری..... ۶۰
- ۳-۵. طرح پژوهش..... ۶۲

۶-۳. روش اجرای پژوهش..... ۶۳

۷-۳. تحلیل آماری..... ۶۴

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

مقدمه ۶۶

ویژگی های جمعیت‌شناختی گروه نمونه ۶۷

تحلیل توصیفی و استنباطی..... ۷۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

بحث و نتیجه گیری..... ۱۱۸

پیشنهادات پژوهش..... ۱۳۶

پیشنهادات کاربردی..... ۱۳۶

پیشنهادات پژوهشی ۱۳۷

محدودیت های پژوهش..... ۱۳۸

فهرست منابع ۱۳۹

فهرست جداول

عنوان

صفحه

جدول شماره ۱-۱-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه بر حسب سن.....	۶۷
جدول شماره ۱-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه بر حسب جنسیت.....	۶۸
جدول شماره ۱-۳-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه بر حسب ملیت.....	۶۹
جدول شماره ۱-۴-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه بر حسب شغل.....	۷۰
جدول شماره ۱-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به مهارت زندگی نه گفتن همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۲
جدول شماره ۲-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به مهارت زندگی اعتماد فردی همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی.....	۷۳
جدول شماره ۳-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به مهارت زندگی عزت نفس همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۴
جدول شماره ۴-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به مهارت زندگی ارتباط اجتماعی همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۵
جدول شماره ۵-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به مهارت زندگی کنترل خشم همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۶
جدول شماره ۶-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش امور اقتصادی همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۷
جدول شماره ۷-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش معنویات همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی	۷۸

- جدول شماره ۸-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به تداوم سوادآموزی همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۷۹
- جدول شماره ۹-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آگاهی از مضرات اعتیاد همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۰
- جدول شماره ۱۰-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش ورزش همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۱
- جدول شماره ۱۱-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش تغذیه سالم همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۲
- جدول شماره ۱۲-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش بهداشت همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۳
- جدول شماره ۱۳-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آموزش مسائل دوران بلوغ همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۴
- جدول شماره ۱۴-۲-۴. توزیع فراوانی نیاز کودکان کار مورد مطالعه به آگاهی درمورد مضرات ارتباط جنسی ناسالم همراه با شاخص های آزمون بیشینه احتمال مجذور خی ۸۵
- جدول شماره ۱-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت نه گفتن..... ۸۷
- جدول شماره ۲-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت نه گفتن..... ۸۸
- جدول شماره ۳-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت اعتماد بین فردی..... ۸۹
- جدول شماره ۴-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت اعتماد بین فردی..... ۹۰

جدول شماره ۵-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت عزت نفس.....	۹۱
جدول شماره ۶-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت عزت نفس.....	۹۲
جدول شماره ۷-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت ارتباط اجتماعی.....	۹۳
جدول شماره ۸-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت ارتباط اجتماعی.....	۹۴
جدول شماره ۹-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت کنترل خشم.....	۹۵
جدول شماره ۱۰-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به مهارت کنترل خشم.....	۹۶
جدول شماره ۱۱-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش امور اقتصادی.....	۹۷
جدول شماره ۱۲-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش امور اقتصادی.....	۹۸
جدول شماره ۱۳-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش معنویات.....	۹۹
جدول شماره ۱۴-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش معنویات.....	۱۰۰
جدول شماره ۱۵-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به تداوم سوادآموزی.....	۱۰۱

جدول شماره ۱۶-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به تداوم سوادآموزی	۱۰۲
جدول شماره ۱۷-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش ورزش	۱۰۳
جدول شماره ۱۸-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش ورزش	۱۰۴
جدول شماره ۱۹-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آگاهی از مضرات اعتیاد	۱۰۵
جدول شماره ۲۰-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آگاهی از مضرات اعتیاد	۱۰۶
جدول شماره ۲۱-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش تغذیه سالم	۱۰۷
جدول شماره ۲۲-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش تغذیه سالم	۱۰۸
جدول شماره ۲۳-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش بهداشت	۱۰۹
جدول شماره ۲۴-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش بهداشت	۱۱۰
جدول شماره ۲۵-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش مسائل بلوغ	۱۱۱
جدول شماره ۲۶-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آموزش مسائل بلوغ	۱۱۲

جدول شماره ۲۷-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آگاهی در مورد مضرات ارتباط جنسی ناسالم ۱۱۳

جدول شماره ۲۸-۳-۴. خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی از نظر پرداختن به آگاهی در مورد مضرات ارتباط جنسی ناسالم ۱۱۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۶۷	نمودار شماره ۱-۱-۴. نمایش هندسی توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه بر حسب سن.....
۶۸	نمودار شماره ۲-۱-۴. نمایش هندسی توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه بر حسب جنسیت.....
۶۹	نمودار شماره ۳-۱-۴. نمایش هندسی توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه بر حسب ملیت.....
۷۰	نمودار شماره ۴-۱-۴. نمایش هندسی توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه بر حسب شغل.....
۷۲	نمودار شماره ۱-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه به مهارت نه گفتن.....
۷۳	نمودار شماره ۲-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه به مهارت اعتماد بین فردی.....
۷۴	نمودار شماره ۳-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه به مهارت عزت نفس.....
۷۵	نمودار شماره ۴-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کارر مورد مطالعه به مهارت ارتباط اجتماعی.....

نمودار شماره ۵-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به مهارت کنترل خشم ۷۶

نمودار شماره ۶-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش امور اقتصادی..... ۷۷

نمودار شماره ۷-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش معنویات..... ۷۸

نمودار شماره ۸-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به تداوم سوادآموزی..... ۷۹

نمودار شماره ۹-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آگاهی از مضرات

اعتیاد..... ۸۰

نمودار شماره ۱۰-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش ورزش..... ۸۱

نمودار شماره ۱۱-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش تغذیه

سالم..... ۸۲

نمودار شماره ۱۲-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش بهداشت ۸۳

نمودار شماره ۱۳-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آموزش مسائل دوران

بلوغ..... ۸۴

نمودار شماره ۱۴-۲-۴. توزیع فراوانی کودکان کار مورد مطالعه به آگاهی در مورد مضرات

ارتباط جنسی ناسالم..... ۸۵

ضمائم

صفحه	عنوان
۱۵۱.....	پرسشنامه نیازسنجی کودکان کار
۱۵۲.....	فرم خلاصه تحلیل محتوای کتاب اول دوره سوادآموزی
۱۵۳.....	فرم خلاصه تحلیل محتوای کتاب دوم دوره سوادآموزی

A decorative circular border with intricate floral and geometric patterns in shades of blue, yellow, and pink, surrounding a central white circle. The patterns are symmetrical and resemble traditional Islamic or Persian art.

فصل اول کلیات پژوهش

۱-۱. مقدمه

امروزه ابعاد آسیب های اجتماعی روز به روز گسترده تر می گردد و جامعه را با مشکلات ناشی از خود درگیر می نمایند. از جمله آسیب های اجتماعی که روند رو به گسترش آن مشهود است وجود کودکان و نوجوانان کار است.

این گروه را بیشتر کسانی تشکیل می دهند که عوامل خانوادگی و اجتماعی به خصوص آن بخش از عوامل که به مسایل معیشتی مربوط می گردند نظیر فقر خانواده باعث گردیده است تا آن ها به خیابان بیایند و به نوبه خود در تأمین بخشی از احتیاجات خانواده که عمدتاً احتیاجات اساسی و اولیه می باشند، والد یا والدین خود را یاری نمایند. امروزه ۹۰٪ خدمتکاران خانگی که بزرگترین گروه کودکان کارگر را در جهان تشکیل می دهند دختران ۱۲ تا ۱۷ سال می باشند (صیدی، ۱۳۸۶: ۳۱).

بدون شک اکثر این کودکان و نوجوانان به دلیل عدم امکانات مادی و رفاهی و به عبارت دیگر فقر خانواده به ناچار جهت تأمین تمامی یا بخشی از هزینه زندگی خانواده خود به کار کردن روی آوردند. عمده دلایلی که در مورد اکثریت این افراد صادق است عبارتند از: فقر خانواده، کهولت، از کار افتادگی، پیری، مرگ، بیماری، زندانی بودن، اعتیاد والدین، مهاجر بودن (بیشتر در مورد کودکان و نوجوانان افغانی) و غیره. این گروه در حین کار و فعالیت با یک سری مشکلات دست به گریبان می باشند که کار کردن را برای آنان دشوار می کند. درآمد کم، برهم زدن بساط کار توسط مأمورین ذیصلاح، به سرقت بردن ابزار کار و یا کالایی را که می فروشند، کتک خوردن از دست دیگران، درگیر شدن با دیگران، تحقیر شدن توسط دیگران و عدم اطمینان و اعتماد به این گروه توسط افراد صاحب سرمایه جهت سپردن کار و سرمایه، تجربه کردن خشونت پلیس و سوء استفاده های جنسی، جسمی، مالی از جمله این مشکلات بشمار می روند. (ملکی، ۱۳۸۵: ۸)

آمارهای متعدد نشان می دهد که نرخ گسترش سواد در کشورهای پیشرفته و توسعه یافته در جهان نسبت به کشورهای عقب مانده و یا حتی نسبت به کشورهای در حال توسعه جهان بسیار بیشتر بوده، و در کشورهای عقب مانده از نظر اقتصادی جمعیت عظیم بی سواد یا کم سواد شاغل در بازارهای کار می باشند. آموزش و پرورش و به خصوص توسعه آن در میان کلیه افراد جامعه، در رشد و شکوفایی استعدادها و افزایش دانش و توانایی شهروندان مؤثر بوده و در نتیجه باعث اصلاح؛ ترقی و بهبود دیدگاه های گوناگون افراد و ارتقاء سطح درآمد آنها شده و رفاه عمومی جامعه بهبود می یابد (حسینی، ۱۳۸۵).

آموختن علم در فرهنگ اسلامی ما نیز ریشه های قوی و محکمی دارد و به طرق گوناگون بر آموزش و کسب آن تأکید شده است. تاریخ سواد آموزی در ایران نشان می دهد که از سالیان گذشته مسئله تعلیمات اجباری و آموزش بزرگسالان تحت عناوین متعددی مطرح بوده است در ۷ دی ماه ۱۳۵۸ به فرمان امام خمینی (ره) و بر پایه مصوبه شورای عالی انقلاب اسلامی سازمان نوینی تحت عنوان " نهضت سواد آموزی " تشکیل شد، و به آموزش بزرگسالان پرداخته است (دانشنامه جامع سوادآموزی ، جلد اول ، ۱۳۸۸: ۳۸۱).

محتوای آموزشی بزرگسالان نقش حیاتی در بهبود زندگی آن ها دارد و اگر در ارتباط با مسایل و نیازهایشان باشد مورد استفاده قرار گرفته و عملاً مؤثر خواهد بود. شناسایی نیازهای آموزشی آنان برای تغییر مناسب در محتوای آموزشی و حتی روش های یادگیری امری ضروری است (ابراهیمیان و همکاران، ۱۳۸۷).

آموزش سواد آموزان زمانی نقش خود را خوب ایفا می کند که نیاز های اصلی آنان در فرآیند آموزش بررسی شود و فرد را به طور کامل در نظر بگیرد. در این راستا پژوهش حاضر در صدد است با شناسایی نیاز های آموزشی کودکان کار و تطبیق این نیاز ها با محتوای کتب سواد آموزی و تعیین موارد متناسب و یا نامتناسب با نیازهای مشخص شده این گروه از فراگیران محتوای مناسب با نیازهای آموزشی کودکان کار را مشخص نماید.